

Výjezdní workshop z obchodního práva
Obchodní právo v roce II
10. – 12. dubna 2015

Protest jako podmínka žaloby na neplatnost usnesení valné hromady.

**Martin Pečinka
5. ročník PF UK**

1. Úvod a cíl práce

Pro svou práci jsem si vybral téma Protest jako podmínka žaloby na neplatnost usnesení valné hromady. Práce spočívá v rozboru právní úpravy účinné od 1. 1. 2014, stanovení výkladových potíží relevantních ustanovení, kdy cílem práce bude snaha o nalezení řešení těchto problémů dle smyslu a účelu právní úpravy.

Pro stanovený cíl je práce rozdělená do několika částí. První část nás zavede k obchodnímu zákoníku, německému právu a zákonu o společnostech s omezeným ručením. V druhé části bude představen samotný institut protestu v zákoně o obchodních korporacích s kritickými ustanoveními, které působí výkladové nejasnosti. Pokusím se nalézt vhodná řešení vedoucí k výkladové jednotě institutu a to především s ohledem na smysl a širší kontext právní úpravy. Poslední část práce nasměruje úpravu *de lege ferenda*.

Práce se opírá jak o ustanovení zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění zákona č. 179/2013 Sb. (dále jen „**ObchZ**“), tak o ustanovení zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (dále jen „**ZOK**“). Jak pro společníka společnosti s ručením omezeným tak pro akcionáře akciové společnosti je používán společný výraz společník.

2. Historické souvislosti

2.1 Obchodní zákoník

S protestem se česká právní úprava neseťkává díky rekonstrukci poprvé. Institut protestu znal již obchodní zákoník, byť ho nespojoval s žalobou na neplatnost usnesení valné hromady. Pro obchodní zákoník představoval protest součást akciového práva, která byla přiměřeně použitelná i na úpravu společnosti s ručením omezeným.¹ Akcionář, člen představenstva nebo dozorčí rady mohl v souladu s ustanovením § 188 odst. 2 ObchZ vznést na valné hromadě protest, jehož obsah byl zaznamenán v zápisu z valné hromady, pokud o to protestující požádal.

Obchodní zákoník však s podáním (resp. s nepodáním) protestu nespojoval v podstatě žádné účinky, a tak byl význam protestu pro akcionáře „spíše důkazní, protože v případném sporu mohl prokázat, zda při jednání valné hromady byla respektována práva akcionářů nebo nikoliv“². Protest členů orgánů společnosti naopak souvisel s výkonem jejich funkce v souladu s péčí řádného hospodáře a mohl mít konsekvence v jejich případné odpovědnosti za škodu.³

2.2 Inspirace německým právem či zákonem o společnostech s omezeným ručením?

Důvodová zpráva k zákonu o obchodních korporacích hned ve svém úvodu deklaruje silný vliv německého práva na vývoj obchodního práva v České republice. Výslovně je zmiňován německý akciový zákon (AktG) jako jeden ze vzorů akciového práva. Přitom je více než sto let součástí německého akciového práva povinnost vznést protest, pakliže chce akcionář napadnout platnost usnesení valné hromady. Protest jako podmínka napadení platnosti usnesení valné hromady byla v německém právu zakotvena v roce 1884⁴ a praktický nedoznala změn, což se zcela jistě odráží ve velké „projudikovanosti“ tohoto institutu v německém právu. Nicméně mechanismus protestu je v zákoně o obchodních korporacích upraven odlišně.

Důvodová zpráva k zákonu o obchodních korporacích hovoří o zohlednění zákona o společnostech s omezeným ručením z roku 1906, který na našem území platil až do konce roku 1950. Právě v úpravě protestu jako podmínky žaloby na neplatnost usnesení valné hromady bychom mohli hledat paralelu s uvedeným zákonem, který v ustanovení § 41 uvádí následující: „K žalobě oprávněn jest každý společník, který se dostavil do hromady společníků a dal do protokolu svůj odpor proti usnesení, jakož i každý společník, který se nedostavil, poněvadž k hromadě neoprávněným způsobem nebyl připuštěn nebo následkem vad při svolání hromady nemohl se dostavit.“ „Návrh zákona o obchodních korporacích původně také vázal oprávnění společníka žalovat na neplatnost usnesení valné hromady na podání protestu přímo tímto společníkem ... ke změně legislativní předlohy došlo teprve v průběhu projednávání na parlamentní půdě.“⁵

Dle dobové literatury vystupuje společník „jako žalobce, jenž uplatňuje své právo na řádnou správu na základě své individuální společenské kvality, kdy je jako žalobce vnímán v mimořádném postavení, protože

vykonává své členství ve společnosti nejen pro sebe, ale i proti ostatním společníkům. Rozsudek o zmatečnosti usnesení společníků pak působí na všechny a zároveň proti všem společníkům. Principem zákona tak je, že ne každý společník je k žalobě oprávněn, nýbrž pouze ten, který vyčerpal všechny zákonem nebo smlouvou poskytnuté prostředky k tomu, aby usnesení nevzniklo, nebo kterému bylo bezdůvodně zabráněno těchto prostředků užit. Jednatelé a dozorčí rada jsou k žalobě oprávněni bez dalšího již proto, že to odůvodňuje ochrana zákona a společenské smlouvy, jakož i jejich povolení vykonat usnesení společníků, když žalobou jednájí *de facto* v zájmu společnosti.“ Pozitivní úpravou žaloby pro zmatečnost usnesení společníků (dnes žaloby na neplatnost usnesení valné hromady) bylo však jen recipováno osvědčené německé právo a uzákoněn faktický stav.⁶

Inspirace zákonodárce má tak poměrně jasné kontury. Otázkou zůstává, nakolik je vhodné se inspirovat fungujícím institutem, když v něm změníte poměrně zásadní prvky?

2.3 Podání námítky jako podmínka vyslovení neplatnosti usnesení členské schůze

Obchodní zákoník neznal protest jako podmínku žaloby na neplatnost usnesení valné hromady, avšak podobnou funkci plnila v družstevním právu tzv. námitka.⁷ Člen družstva mohl podat návrh na vyslovení neplatnosti usnesení členské schůze za předpokladu, že požádal o zaprotokolování námítky na členské schůzi, která usnesení přijala. Jednalo se o námitku, která nebyla členskou schůzí přijata, protože pakliže by byla, členská schůze by zjednala nápravu a k návrhu na vyslovení neplatnosti usnesení by nebyl důvod.⁸

Námitka byla po obsahové stránce Nejvyšším soudem ČR významně judikována již v rozhodnutí ze dne 5. 11. 2002, sp. zn. 29 Odo 41/2002. „Z § 242 ObchZ vyplývá, že podání návrhu na vyslovení neplatnosti usnesení členské schůze soudem musí předcházet námitka člena vůči družstvu, z čehož lze dovodit, že soud je oprávněn přezkoumávat platnost usnesení pouze v rozsahu vznesené námítky a případných navazujících tvrzení družstva“. Napadat platnost usnesení členské schůze je možné pouze v rozsahu námitkou výtýkaných skutečností dle konstantní judikatury Nejvyššího soudu ČR.⁹ Námitka postrádající odůvodnění (blanketní) proti dílčímu bodu členské schůze či blanketní námitka proti všem bodům usnesení bude i v případě zaprotokolování nepřezkoumatelná.

Odůvodnění námítky musí splňovat charakter určitosti, a jen takovému odůvodnění lze přikládat účinky, které § 242 ObchZ s podáním námítky spojuje. Za neurčité lze považovat například odůvodnění „*tento bod členské schůze je v rozporu se zákonem*“, vycházím-li z rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. 5. 2011, sp. zn. 29 Cdo 65/2010, ve kterém bylo tvrzení „*že účetní závěrka neodpovídá požadavkům předpisů*“ shledáno Nejvyšším soudem ČR za neurčité.

Lze tak uzavřít, že námitka jako podmínka vyslovení neplatnosti usnesení členské schůze se blíží koncepci protestu v zákoně o obchodních korporacích.

3. Zákon o obchodních korporacích

3.1 Zákonná úprava, smysl a účel protestu jako podmínky žaloby na neplatnost usnesení valné hromady

Zákonem o obchodních korporacích byl v českém právním řádu institut protestu zvýrazněn, kdy se z podoby pouhé deklarace postoje k záležitostem odehrávajícím se na valné hromadě, stal právní nástroj, který musí být použit za předpokladu, že se společník bude chtít následně domáhat vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady. Nicméně ani to neplatí bez výjimek.

Neplatnosti usnesení valné hromady se může podle § 191 odst. 1, 2 ZOK dovolávat každý společník, jednatel, člen dozorčí rady nebo likvidátor (obdobně pro a.s. § 428 odst. 1, 2 ZOK) a to podle ustanovení občanského zákoníku o neplatnosti usnesení členské schůze spolku pro rozpor s právními předpisy, společenskou smlouvou nebo dobrými mravy a to v zákonné lhůtě (§ 192 odst. 1 a § 429 odst. 2 ZOK). Na principu delegace jsou tak aplikována ustanovení o spolcích § 258 – § 260 OZ. Avšak pouze pro společníky plyne omezení z § 192 odst. 2 ZOK (obdobně pro akcionáře § 424 odst. 1 ZOK), kdy se společník nemůže dovolávat neplatnosti usnesení valné hromady, nebyl-li proti usnesení valné hromady podán protest,

- a) ledaže nebyl podaný protest zapsán chybou zapisovatele nebo předsedy valné hromady
- b) nebo navrhovatel nebyl na valné hromadě přítomen,
- c) případně důvody pro neplatnost usnesení valné hromady nebylo možné na této valné hromadě zjistit.

V případě sporu o to, zda protest podán byl či nebyl, se konstruuje vyvratitelná právní domněnka, že protest podán byl (§192 odst. 3 a § 424 odst. 2 ZOK).

Soukromým právem prostupuje zásada „*vigilantibus iura scripta sunt*“ (bdělým svědčí práva). V duchu této zásady je právo koncipováno pro autonomní jedince, kteří se berou o svá práva. Jak opakuje důvodová zpráva k zákonu o obchodních korporacích, obchodní právo zásadu „*vigilantibus iura scripta sunt*“ ještě umocňuje profesionalitou podnikatelů a dalších osob, kterými jsou právě společníci. Promítnutí této zásady rezonuje v předpokladu vzneseného protestu, chtějí-li společníci napadat platnost usnesení valné hromady. Přesto by duchu „*vigilantibus iura scripta sunt*“ více odpovídalo, kdyby se společník mohl opírat pouze o svůj protest při žalobě na neplatnost usnesení valné hromady a ne o protesty vznesené jiným společníkem či členem statutárního orgánu (příp. dozorčí rady).

Legitimní cíl protestu tkívá v požadavku bezpečnosti vztahů tedy vyšší právní jistoty ohledně platnosti nebo neplatnosti usnesení valné hromady vzhledem k závaznosti usnesení valné hromady nejen pro její účastníky resp. pro samotnou právnickou osobu, jejíž valná hromada se koná. To je v souladu s celospolečenským zájmem na stabilitě vnitřních poměrů obchodní korporace, a proto je na společníky jako účastníky valné hromady i s ohledem na jejich profesionalitu vyvíjen vyšší tlak.¹⁰

3.2 Povaha protestu

Protest je projev vůle osoby zamýšlející vyvolat následky plynoucí z projevu samotného či ze zákona, kdy je projevem svobodným, vážným, určitým a srozumitelným, a jako takový je bezesporu právním jednáním. Nesplňuje-li všechny požadavky na kvalitu právního jednání, je v souladu s § 551 an. OZ právním jednáním zdánlivým.

Zákon o obchodních korporacích sice ve svém ustanovení § 45 odst. 3 vylučuje aplikaci zdánlivého právního jednání dle občanského zákoníku na rozhodnutí orgánu obchodní korporace, ale to se podle mého názoru neaplikuje na protest jako na samostatné právní jednání, které není součástí rozhodnutí valné hromady.

Zdánlivý protest lze z důvodu nesrozumitelnosti či neurčitosti konvalidovat stejně jako jiná zdánlivá právní jednání dle ustanovení § 553 odst. 2 OZ. Protest je sice právním jednáním jednostranným, je však činěn prostřednictvím účastníků valné hromady vůči společnosti. Proto se domnívám, že ho bude možné konvalidovat do ukončení jednání valné hromady.¹¹ Nejedná se zde o právní jednání vůči zapisovateli, přestože je třeba vznést požadavek na jeho záznam v zápisu z jednání valné hromady, čímž vylučuji možnost konvalidace až do vyhotovení zápisu z jednání valné hromady v příslušné lhůtě (§ 188 odst. 3 a § 423 odst. 1 ZOK).

Ustanovení § 192 odst. 3 a § 424 odst. 2 ZOK na první pohled nemají co dočinění s kvalitou protestu jako právního jednání, ale v zásadě nejde o nic jiného než o vyvratitelnou domněnku svědčící společníkovi, že sporné jednání má povahu protestu jako právního jednání a teprve soudní dokazování může rozhodnout o opaku.

3.3 Okruh aktivně legitimovaných osob k protestu

Vznést protest na valné hromadě je oprávněn jak společník, člen představenstva (jednatel), tak člen dozorčí rady resp. protest pouze těchto osob je povinen zapisovatel zaznamenat do zápisu o valné hromadě (§ 189 písm. f a § 423 ZOK), pokud o to ovšem požádají.

Lze se dále zabývat otázkou, zda by bylo možno rozšířit počet aktivně legitimovaných osob k protestu ve společenské smlouvě (stanovách). Představme si, že bude na jednání valné hromady se souhlasem společníků přizván odborník z určitého odvětví, aby se vyjádřil ke konkrétnímu bodu programu valné hromady. Takové osobě nelze přisuzovat právo ovlivňovat vnitřní chod korporace (i kdyby byla např. jejím zaměstnancem) a jakékoli její prohlášení zaznamenávat jako protest, a to ani v případě, že by snad společenská smlouva (stanovy) odlišně upravila příslušná ustanovení o konání valné hromady a rozšířila je např. o možnost protestu zaměstnance a jeho záznam do zápisu z jednání valné hromady k otázce, ke které byl na valnou hromadu přizván. Takové odchýlení od zákonné úpravy by dle mého názoru bylo v rozporu s § 1 odst. 2 OZ, kdy by

porušovalo veřejný pořádek spočívající v transparentním uspořádání vnitřních vztahů korporace¹² a to rozšířením možnosti společníka napadat neplatnost usnesení valné hromady opírající se o uvedený protest zaměstnance. Vznést protest je naproti tomu oprávněn i zástupce oprávněných osob.

Ze všech osob oprávněných vznést protest je však pouze společník nucen opřít svou žalobu na neplatnost unesení valné hromady o protest. Jazykovým výkladem lze z ustanovení § 192 odst. 2 ZOK dovodit, že společník může využít jakýkoli protest, o jehož zápis bylo protestujícím na valné hromadě zažádáno.

3.4 Forma protestu

Zákon neupravuje formu protestu. Můžeme hovořit o jeho bezformálnosti. Lze tedy soudit, že lze protestovat jak ústně tak písemně. Konkludentně protestovat nelze již z podstaty protestu. Protestující však nemusí své vyjádření výslovně označit jako protest s ohledem na to, že se každé právní jednání posuzuje dle svého obsahu (§ 555 odst. 1 OZ). Je však na protestujícím, aby o zápis svého protestu požádal. Vyhotovení zápisu z jednání valné hromady je na odpovědnosti zapisovatele, který musí dbát na to, aby všechny dotazy, návrhy, protesty byly zaznamenány, a proto by měl v případně nejasností ověřit, co protestující žádá, a to případně i za součinnosti předsedy valné hromady, který celé jednání řídí.¹³

3.5 Obsah protestu

Předně je třeba uvést, že protest slouží k tomu, aby v něm protestující vyjádřil nesoulad usnesení valné hromady s právními předpisy, společenskou smlouvou (stanovami) nebo dobrými mravy (§ 191 a § 428 ZOK). Může jít jak o nesoulad ve smyslu formálním, tak materiálním, a to nesoulad bezprostřední či prostřednictvím usnesení. Protestem tak například lze napadat proces svolávání valné hromady (svolání neoprávněnou osobou, vada pozvánek, nedodržení lhůty ke svolání), jednání a přijímání usnesení (neschopnost valné hromady se usnášet, nedostatečný počet hlasů, chybějící forma usnesení), rozpor obsahu usnesení se zákonem, společenskou smlouvou či dobrými mravy. Protestující se subjektivně domnívá, že bylo porušeno právo; na rozdíl od hlasování o usnesení valné hromady, kdy společník vyjadřuje svůj postoj k tomu, zda přijetí usnesení je v jeho zájmu, čímž spolu s ostatními společníky utváří zájem společnosti. Protest není hlasováním proti usnesení valné hromady. Protest společníkům aktivuje možnost dovolávat se neplatnosti usnesení valné hromady. Proto je důležité upřít pozornost na vztah mezi protestem (resp. obsahem protestu) a následnou žalobou na neplatnost usnesení valné hromady (resp. důvody, pro které má být vyslovena neplatnost usnesení valné hromady).

Ustanovení § 192 odst. 2 a § 424 odst. 1 ZOK uvádějí, že „*neplatnosti usnesení valné hromady se společník nemůže dovolávat, nebyl-li proti usnesení valné hromady podán protest*“. Usnesením valné hromady se rozumí každé její rozhodnutí, o kterém se na valné hromadě hlasuje (§ 190 odst. 1 a 421 odst. 1 ZOK), tedy každý jednotlivý návrh předložený k bodu pořadu jednání valné hromady, o němž společníci vytvářejí svou vůli. Při rozboru citovaného zákonného ustanovení docházíme nutně k tomu, že dvěma slovy „usnesení“ je myšleno jedno a totéž rozhodnutí valné hromady. Není-li tedy rozhodnutí valné hromady napadeno protestem, nemůže společník toto rozhodnutí valné hromady napadat žalobou na neplatnost usnesení valné hromady.

Obsahem protestu jsou námitky vad konkrétního rozhodnutí valné hromady. Přičemž je třeba mít na paměti, že vady musí být srozumitelně a především určitě vyjádřeny, a lze tak pochybovat o tom, že výraz „*protestuji proti usnesení s pořadovým číslem dva, neboť je v rozporu se zákonem*“ bude mít dostatečnou kvalitu (srov. rozhodnutí NS ČR ze dne 10. 5. 2011, sp. zn. 29 Cdo 65/2010). Je tedy nezbytné, aby protest označil konkrétní usnesení či více usnesení valné hromady a dostatečně určit skutečnosti, v nichž protestující spatřuje vady usnesení. Není však nutné je právně kvalifikovat.¹⁴ Vymezené vady jsou tedy obsahem protestu a dávají mu rozsah. Jde-li o procesní pochybení zejména při svolávání valné hromady mající tak dopad na všechna přijatá usnesení, bude dostatečně určitým i tzv. generální protest proti všem přijatým usnesením na valné hromadě.¹⁵

Vyvstává tak spor, zda rozsah protestu vůči usnesení též vymezuje rozsah následné žaloby na neplatnost tohoto usnesení valné hromady. Komentářová literatura v souladu s judikaturou jednak uvádí, že k důvodům, které nebyly na valné hromadě uplatněny formou protestu, soud v řízení o neplatnosti usnesení valné hromady nemůže přihlídnout (srov. rozhodnutí NS ČR ze dne 25. 9. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2281/2013). Soud je tak vázán

rozsahem návrhu na neplatnost usnesení valné hromady a samotný návrh je vázán obsahem protestu proti usnesení valné hromady.¹⁶

Na druhou stranu protest nemůže nahrazovat samotný návrh na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady. „Nelze tedy uplatňovat striktní formalismus a nepřesnosti v protestu považovat automaticky za nedostatek vedoucí k nemožnosti následné aktivní legitimace společníka. V průběhu valné hromady může kvůli její organizaci docházet k omezení práv společníků a nelze tak vyvíjet příliš velký tlak na specifikaci a precizaci protestu společníků“.¹⁷

Považuji za přehnanou argumentaci o zbytečnosti úpravy protestu při připuštění možnosti vyslovení neplatnosti usnesení i z jiných důvodů, než jen z důvodů uplatněných v protestu.¹⁸ Varovná funkce protestu by i v takovém případě byla naplněna – společnost by byla obeznámena s tím, že jedno či více usnesení může být napadeno žalobou. S ohledem na rozdílnou povahu družstev a kapitálových společností bych aplikaci družstevní judikatury v tomto případě automaticky nepředpokládal. Poměry na členské schůzi družstva, které je založeno primárně k uspokojování potřeb svých členů, nelze stavět na roveň záležitostem valných hrad kapitálových společností založených k podnikání. Bude-li se rozsah protestu striktně rovnat rozsahu aktivní žalobní legitimace proti usnesení, bude to na společníky účastníci se valné hromady vyvíjet extrémní nároky. Společník by tímto mohl být stavěn na pozici s mnohem hlubší znalostí práva, než tomu bylo doposud. Z jazykového výkladu příslušných ustanovení mi však neplyne, že by obsah protestu proti konkrétnímu usnesení přímo vymezoval rozsah aktivní legitimace vůči tomuto usnesení.

3.6 Doba vznesení protestu

Zákon o obchodních korporacích neříká, kdy má protestující podat protest, vznáší pouze požadavek obsahu protestu v zápisu z jednání valné hromady, o jehož záznam bylo do zápisu požádáno. Rozdělme si tedy jednání valné hromady na tři časové úseky:

a) Doba před jednáním valné hromady

Vzhledem k tomu, že pozvánka na valnou hromadu obsahuje i návrh usnesení valné hromady (§ 184 odst. 1 ZOK u s.r.o.) a u akciové společnosti dokonce odůvodnění návrhu usnesení valné hromady [§ 407 odst. 1 písm. f) ZOK], má tak společník přehled o všech bodech, které se budou schvalovat (pomiňme teď § 185 a § 408 odst. 3 ZOK) a již dopředu tedy ví proti čemu protestovat.

U společnosti s ručením omezeným však nepůjde vznést protest před jednáním valné hromady a to vzhledem k formulaci, že protestující musí o zápis obsahu protestu „na valné hromadě požádat“ [§ 189 odst.1 písm. f) ZOK].

Naproti tomu z úpravy akciové společnosti je zřejmá odchylka, kdy § 423 odst. 2 písm. f) ZOK hovoří pouze o tom, že zápis z jednání valné hromady obsahuje „obsah protestu, jestliže o to protestující požádá“. Jazykovým výkladem se tedy skutečně půjde protestovat po obeznámení protestujícího s návrhem usnesení a jeho odůvodněním ještě před konáním valné hromady. Nejjistějším způsobem takového protestu (ne-li jediným) bude v tomto případě písemný protest adresovaný valné hromadě, který bude doručen společnosti (tedy i např. předsedovi představenstva).¹⁹ Vzhledem k tomu, že korporace musí šetřit práva i oprávněné zájmy svého člena (tzn. i akcionáře; § 212 odst. 1 OZ), tak by takový písemný protest měl být přečten či předložen zapsovateli na valné hromadě k jeho zaznamenání. Nestane-li se tak, uplatní se dle mého názoru vyvatitelná domněnka ustanovení § 424 odst. 2 ZOK a bude se mít za to, že protest byl podán.

b) Na jednání valné hromady

Doba od zahájení do ukončení jednání valné hromady ohraničuje možnost vznést protest a to až na výše uvedenou výjimku. Takový závěr lze učinit z požadavku zachycení obsahu protestu v zápisu z jednání valné hromady, o něž je nutné požádat [§ 189 odst.1 písm. f) a § 423 odst. 2 písm. f) ZOK].

Nasnadě je otázka, zda lze protestovat proti usnesení pouze při jeho projednávání či v průběhu celého jednání valné hromady proti kterémukoliv usnesení, nehledě na právě projednáváný bod programu a nehledě na to, zda bylo již o usnesení hlasováno či nikoliv.

Jsem toho názoru, že lze protestovat kdykoliv v průběhu jednání valné hromady a to proti jakémukoliv usnesení, nehledě na to, zda bylo již usnesení přijato či ne. Technicky vzato tak vykládám extenzivně usnesení i jako *návrh usnesení*.

c) Po skončení jednání valné hromady

Takovou možnost vylučuji jak u společnosti s ručením omezeným, tak u akciové společnosti, již ze smyslu a účelu zákona. Výklad, který by protest po skončení jednání valné hromady umožnil, by byl jednak v rozporu se zásadou „*vigilantibus iura scripta sunt*“. Především by však omezoval bezpečnost vztahů ve společnosti, kdy je protest varováním nejen pro společníky, že platnost usnesení valné hromady může být v budoucnu napadena. Vše podtrhuje ztráta smyslu vazby protestu k žalobě na neplatnost usnesení valné hromady v tomto případě.

Zákon o obchodních korporacích je gramaticky nejasný k pojmům *valná hromada* a *jednání valné hromady*.²⁰ Pojmy jsou vzájemně zaměňovány. Valná hromada je platformou pro všechny společníky²¹, je nejvyšším orgánem kapitálové společnosti (§ 44 ZOK) a jako nejvyšší orgán bych ji pak označoval za trvalý orgán. Akceschopnost takového kolektivního orgánu²² je však omezena na jednotlivá zasedání tedy jednání valné hromady svolaná v souladu se zákonem. Zápis osvědčuje skutečnosti z konkrétního jednání valné hromady, které řídí zvolený předseda valné hromady (předseda konkrétního zasedání, jehož funkce zaniká ukončením zasedání; § 188 odst. 1 a § 422 odst.1 ZOK). Jednání valné hromady je tak formalizováno, kdy po hlasování o posledním bodu programu by měl předseda valné hromady ještě dát možnost všem účastníkům se vyjádřit a teprve poté formálně ukončit jednání valné hromady. Až tímto formálním ukončením valné hromady končí možnost vznést protest. Omezil-li by předseda valné hromady práva společníků natolik, že by nestihli vznést protest např. v důsledku nenadálého ukončení jednání valné hromady, lze se domnívat, že by i okamžitě poté mohli vhodným způsobem protestovat (např. písemně adresovat protest společnosti s podrobným vylíčením skutečností).

Otázkou možnosti protestování „na valné hromadě“ mimo jednání valné hromady (terminologicky v souladu výše uvedeným²³) tedy tzv. při rozhodování „*per rollam*“ (§ 175 a § 418 ZOK) se hlouběji zabývat nebudu. Nicméně bude-li to na „*per rollam*“ možné, uplatnil bych analogicky vše uvedené, protože i takové rozhodnutí musí být napadnutelné.

3.7 Společník statutárním orgánem

U společností s ručením omezeným bývá častá kumulace funkce statutárního orgánu (rozuměj i člena statutárního orgánu) s podílem na obchodní korporaci znamenajícím pochopitelně účast na valné hromadě z titulu společníka korporace. Dost dobře nelze oddělit jedno od druhého a taková osoba vystupuje jako společník a statutární orgán korporace zároveň. Dle mého názoru nelze k žalobě na neplatnost usnesení valné hromady takové osoby přikládat podmínku vzneseního protestu. Jistě je v souladu s péčí řádného hospodáře (§ 159 odst. 1 OZ), aby statutární orgán podával protest na valné hromadě bude-li to třeba. Na druhou stranu je v zájmu společnosti mít „akceschopný“ statutární orgán za jakékoliv situace. Upřednostnil bych proto výklad, že statutární orgán, který je zároveň společníkem, nemusí opírat žalobu na neplatnost usnesení o protest.

4. De lege ferenda

Záměrně jsem se v práci vyhýbal přiblížení výjimek, za kterých se společník může dovolávat neplatnosti usnesení valné hromady, aniž by se opíral o jakýkoliv protest (nezapsání protestu v důsledku chyby, neúčast společníka na valné hromadě, nezjistitelnost důvodů neplatnosti usnesení). Jsem totiž zásadně proti nastavenému principu, kdy je společník účastníkem se valných hromad *de facto* ze zákona „zkrácen“ na právu napadat platnost usnesení valné hromady oproti společníkům nezajímajícím se o dění v korporaci, kteří se valné hromady neúčastní. Zákon tak popírá sám sebe, kdy na jednu stranu deklaruje, že korporace nebude společníka bezdůvodně zvýhodňovat či znevýhodňovat a bude šetřit jeho členská práva a oprávněné zájmy (§ 212 OZ). Na druhou stranu tak u *protestu* činí, byť ze zákona. Bylo by žádoucí podmínit možnost napadat neplatnost usnesení valné hromady společníkem, který se valné hromady neúčastnil alespoň jeho řádnou omluvou či za situace, kdy mu byl na valnou hromadu znemožněn přístup.

Jako žádoucí a v souladu se zásadou, že by si každý měl střežit svá práva, se mi jeví vazba protestu konkrétního společníka k jeho následné žalobě na neplatnost usnesení. Nynější možnost společníka opírat žalobu i o protesty ostatních protestujících, ač poskytuje větší komfort společníkům, nezapadá do koncepce, kterou zákon proklamuje. Vrátil bych se tedy zpět k úpravě zákona o společnostech s obmezeným ručením a k původnímu návrhu zákona o obchodních korporacích, který s takovou konstrukcí počítal.

Až roky a desetiletí účinnosti zákona o obchodních korporacích ukáží, zda je vůbec protest v této formě vhodným prvkem právního řádu ČR. Ministerstvo spravedlnosti ČR zatím změnu tohoto institutu nenavrhuje.

5. Závěr

Podstatou této práce byla analýza protestu jako podmínky žaloby na neplatnost usnesení valné hromady a jeho možného vývoje *de lege ferenda*. Práce především pojmenovávala výkladové nejasnosti a snažila se na ně hledat odpovědi. Za nejpodstatnější považuji otázku vztahu obsahu protestu a důvodů žaloby na neplatnost usnesení valné hromady. Nepředkládám jasnou odpověď, ale snáším argumenty pro volnější vztah mezi protestem a následnou žalobou.

Právní úprava institutu protestu čerpá inspiraci ze zákonů, které vstoupily v platnost před desítkami let. Paradoxně docházím k závěru, že bychom se jimi měli *de lege ferenda* řídit ve větší míře. Nerovnost mezi společníkem účastnícím se valné hromady a pasivním nezajímajícím se společníkem v otázce napadení platnosti usnesení valné hromady je tak bezprecedentní, že by měla být co nejdříve napravena. Věřme tak aktivitě zákonodárce, že právo bude takovým, jakým by mělo být. Spravedlivým a dobrým.

6. Prameny

Odborná literatura:

1. POKORNÁ, Jarmila. *Obchodní zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009, 2 sv. (v-xxxv,1079 s., s. v-xxxii, 1081 – 1927) ISBN 978-80-7357-491-8.
2. *Obchodněprávní revue: odborný recenzovaný časopis pro obchodní právo a právo finančních trhů*. Praha: C.H. Beck, 2009-. ISSN 1803-6554. 1x měsíčně
3. ŠTENGLOVÁ, Ivana et al. *Zákon o obchodních korporacích*. Vyd. 1.V Praze: C.H. Beck, 2013, xiv, 994 s., ISBN 978-80-7400-480-3.
4. BÍLÝ, Antonín et al. *Společnost s omezeným ručením: dle zákona ze dne 6. března 1906, Č. 58 Ř. Z. : s českým a německým textem zákona, s příslušnými ministerskými nařízeními*. vydání Unie. V Praze: nákladem České grafické akc. společnosti „Unie“, 1908, xx 586 s.
5. LASÁK, Jan et al. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 2 sv. (xxx, 1576, xxv, 1579 – 2814 s.). ISBN 978-80-7478-537-5.

Normativní právní akty:

1. Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (účinný do 31. 12. 2013). In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 31. 3. 2015].
2. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 31. 3. 2015].
3. Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 31. 3. 2015].
4. Zákon č. 58/1906 Z.ř., o společnostech s omezeným ručením. In: CODEXIS Academia [právní informační systém]. Atlas Consulting [cit. 31. 3. 2015].

Judikatura:

1. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. 11. 2002, sp. zn. 29 Odo 41/2002.
2. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 4. 2005, sp. zn. 29 Odo 561/2004.
3. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 10. 2005, sp. zn. 29 Odo 163/2005.
4. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. 5. 2011, sp. zn. 29 Cdo 65/2010.
5. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. 2. 2009, sp. zn. 29 Cdo 2863/2008.
6. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 9. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2281/2013.

¹ § 129 odst. 4 ObchZ.

² POKORNÁ, Jarmila. *Obchodní zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009, 2 sv. (v-xxxv,1079 s., s. v-xxxii, 1081 – 1927) ISBN 978-80-7357-491-8, s. 894.

³ *Tamtéž*, s.894.

⁴ JOSKOVÁ, Lucie. Napadení usnesení valné hromady společníkem podle zákona o obchodních korporacích. *Obchodněprávní revue*. 2013, roč. 5, č. 2, s. 41.

⁵ *Tamtéž*, s. 42.

⁶ BÍLÝ, Antonín et al. *Společnost s omezeným ručením: dle zákona ze dne 6. března 1906, Č. 58 Ř. Z. : s českým a německým textem zákona, s příslušnými ministerskými nařízeními*. vydání Unie. V Praze: nákladem České grafické akc. společnosti „Unie“, 1908, xx 586 s. s. 178 – 181.

⁷ § 242 odst. 1 ObchZ.

⁸ POKORNÁ, Jarmila. *Obchodní zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009, 2 sv. (v-xxxv,1079 s., s. v-xxxii, 1081 – 1927) ISBN 978-80-7357-491-8, s. 1202 - 1203.

⁹ Srov. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 4. 2005, sp. zn. 29 Odo 561/2004., Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 10. 2005, sp. zn. 29 Odo 163/2005.

¹⁰ ŠTENGLOVÁ, Ivana et al. *Zákon o obchodních korporacích*. Vyd. 1.V Praze: C.H. Beck, 2013, xiv, 994 s., ISBN 978-80-7400-480-3, s. 670

¹¹ Za přiměřeného použití „*dodatečného vyjasnění projevu vůle mezi stranami*“ § 553 odst. 2 OZ.

¹² Ke kogentnosti a dispozitivnosti srov. PELIKÁN, Robert. Kogentní a dispozitivní ustanovení v novém zákonu o obchodních korporacích. *Obchodněprávní revue*. 2012, roč. 4, č. 9, s. 246.

¹³ LASÁK, Jan et al. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 2 sv. (xxx, 1576, xxv, 1579 – 2814 s.). ISBN 978-80-7478-537-5, s. 1951.

¹⁴ ŠTENGLOVÁ, Ivana et al. *Zákon o obchodních korporacích*. Vyd. 1.V Praze: C.H. Beck, 2013, xiv, 994 s., ISBN 978-80-7400-480-3, s. 670.

¹⁵ JOSKOVÁ, Lucie. Napadení usnesení valné hromady společníkem podle zákona o obchodních korporacích. *Obchodněprávní revue*. 2013, roč. 5, č. 2, s. 44.

Srov. LASÁK, Jan et al. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 2 sv. (xxx, 1576, xxv, 1579 – 2814 s.). ISBN 978-80-7478-537-5, s. 1952.

¹⁶ ŠTENGLOVÁ, Ivana et al. *Zákon o obchodních korporacích*. Vyd. 1.V Praze: C.H. Beck, 2013, xiv, 994 s., ISBN 978-80-7400-480-3, s. 670.

¹⁷ LASÁK, Jan et al. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 2 sv. (xxx, 1576, xxv, 1579 – 2814 s.). ISBN 978-80-7478-537-5, s. 1953.

¹⁸ ŠTENGLOVÁ, Ivana et al. *Zákon o obchodních korporacích*. Vyd. 1.V Praze: C.H. Beck, 2013, xiv, 994 s., ISBN 978-80-7400-480-3, s. 670.

¹⁹ Srov. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. 2. 2009, sp. zn. 29 Cdo 2863/2008.

²⁰ Srov. ŠTENGLOVÁ, Ivana et al. *Zákon o obchodních korporacích*. Vyd. 1.V Praze: C.H. Beck, 2013, xiv, 994 s., ISBN 978-80-7400-480-3, s. 335.

²¹ LASÁK, Jan et al. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 2 sv. (xxx, 1576, xxv, 1579 – 2814 s.). ISBN 978-80-7478-537-5, s. 1750.

²² Právo podílet se na řízení společnosti není omezeno pouze na jednání valné hromady, např. rozhodování per rollam.

²³ ŠTENGLOVÁ, Ivana et al. *Zákon o obchodních korporacích*. Vyd. 1.V Praze: C.H. Beck, 2013, xiv, 994 s., ISBN 978-80-7400-480-3, s. 334.